

Entrevista a Noemí Balmaña

«Noemí Balmaña Gelpí, psicóloga clínica de la Unidad para el Diagnóstico e Intervención de niños y adolescentes con TEA, Hospital Universitari Mutua Terrassa»

«Hablamos de las claves para el fomento de las competencias sociales en Personas con Trastornos del Espectro del Autismo»

Noemí Balmaña:

La importancia de las relaciones sociales es fundamental para cualquiera de nosotros y sabemos que dentro del espectro del autismo la dificultad principal que tienen es desarrollar relaciones sociales gratificantes de una forma natural y sin angustia. Por eso es importante, en cualquiera de los niveles de las personas dentro del espectro del autismo, trabajar lo que hace referencia a las competencias sociales... que es uno de los aspectos más importantes. Ellos lo que piden es que demos normas claras, demos pautas claras sobre cómo funciona la relación social. Necesitan que se les descomponga un contexto social de una forma detallada para que les sea mucho más fácil poder sacar una norma, la cual luego memorizan, puesto que tienen una buena habilidad de memorización, y la reproducen en los contextos que creen que son más convenientes. Y de esa manera van acumulando lo que últimamente se está llamando el pensamiento social. Ya no es solo una conducta, sino que es una capacidad para saber que los demás piensan cosas de la misma manera que nosotros pensamos cosas, y que los demás esperan cosas de nosotros, de la misma manera que nosotros esperamos cosas de los demás. Y en esto es en lo que se fundamenta la interacción.

«¿Qué buenas prácticas se podrían desprender de este programa? »

Noemí Balmaña:

Los estudios que se han ido desarrollando con el grupo de Autismo de Alto Funcionamiento o Asperger en relación a las competencias y adquisición de competencias sociales han sido muy criticados, puesto que no es fácil hacer estudios empíricos como quizás se han podido llevar a cabo en otros campos, pero aun así hay unos últimos estudios donde te dicen lo que serían los ingredientes comunes de una buena intervención, que ya los hemos ido adelantando antes: es dar orientaciones y romper el aprendizaje en partes más pequeñas, darles ayudas visuales, hacer concreto lo que es abstracto e intentar trabajar lo que se llama la generalización. ¿Cómo? La generalización hace referencia a que aquello que se aprende no se aprenda solo en un contexto de una sala, sino que tenga una aplicabilidad en el día a día y que eso tenga una función.

«¿Es importante desarrollar estas competencias sociales desde una edad temprana?»

Noemí Balmaña:

Ahora el paradigma va pasando no solo de una adquisición de habilidades, de conductas, sino desde la comprensión, para que una... Si sabemos que el área que más les cuesta es la relación social... La relación social se establece, como sabemos, en el desarrollo temprano, en edades muy iniciales. Es decir, que un niño ya, con menos de doce meses, seis, ocho, cuatro, cinco meses, está ya siendo un iniciador de la relación social. Eso quiere decir que con una persona con un trastorno del desarrollo todavía tenemos que echar más atención a ello, aunque no tengamos el día. Si vemos un niño con dificultades para saber cómo hacerse entender o para compartir una información se tiene que empezar desde edades tempranas y es desde ser capaces de detectar qué es lo que les interesa, qué es lo que quieren comunicar y fomentar la iniciación por parte de ellos y de esa manera será cuando se producirá la interacción y la comunicación enriquecida y funcional. Ya no solo desde la iniciativa de un adulto, sino empezando con el interés de la persona misma.

«¿Cómo valora la labor que viene desarrollando en Guipuzkoa la Asociación Gautena?»

Noemí Balmaña:

Se llevan muchísimos años aquí en Gautena trabajando en equipo y sí que se observa a lo largo de la trayectoria cómo se va incorporando el conocimiento que se va incorporando en el mundo del autismo. Entonces, lo que son redes, que hoy comentábamos con gente de Gautena, que sean espacios pequeños, ayuda muchísimo para lo que es la adquisición de competencias sociales, porque les da seguridad, porque controlan, porque entienden el entorno y porque incluso el mismo entorno, que son las personas que viven allí, ya no es una persona con autismo, sino que es Enrique, es Francisco, es María, que se relaciona a su manera y que sabemos cómo poder favorecer esa relación y esa interacción. Y eso se puede favorecer cada vez más cuando son entornos pequeños, entornos donde se es flexible y se es acogedor y es como se da realmente la integración. Realmente aquí es un buen lugar para que se pueda desarrollar esto.

«Noemí Balmaña participó el 28 de octubre en el Ciclo de conferencias sobre autismo organizado por Gautena»

«FEVAS. Punto TV»

«FEVAS. Federación vasca de asociaciones en favor de las personas con discapacidad intelectual»

Entrevista a Noemí Balmaña

«Noemí Balmaña Gelpí, psicòloga clínica de la Unitat per al Diagnòstic i Intervenció de nens i adolescents amb TEA, Hospital Universitari Mutua Terrassa»

«Parlem de les claus per al foment de les competències socials en Persones amb Trastorns de l'Espectre de l'Autisme»

Noemí Balmaña:

La importància de les relacions socials és fonamental per a qualsevol de nosaltres i sabem que dins l'espectre de l'autisme la dificultat principal que tenen és desenvolupar relacions socials gratificants d'una forma natural i sense angoixa. Per això és important, en qualsevol dels nivells de les persones dintre de l'espectre de l'autisme, treballar allò que fa referència a les competències socials... que és un dels aspectes més importants. Ells el que demanen és que donem normes clares, donem pautes clares sobre com funciona la relació social. Necessiten que se'ls descompongui un context social d'una forma detallada, per a que els sigui molt més fàcil poder treure una norma, la qual llavors memoritzen, doncs tenen una bona habilitat de memorització, i la reproduïxen en els contextos que creuen que són més convenients. I d'aquesta manera van acumulant el que últimament s'està anomenant el pensament social. Ja no és només una conducta, sinó que és una capacitat per a saber que els altres pensen coses de la mateixa manera que nosaltres pensem coses, i que els altres esperen coses de nosaltres de la mateixa manera que nosaltres esperem coses dels altres. I en això és en el que es fonamenta la interacció.

«Quines bones pràctiques es podrien desprendre d'aquest programa?»

Noemí Balmaña:

Els estudis que s'han anat desenvolupant amb el grup d'Autisme d'Alt Funcionament o Asperger en relació a les competències i adquisició de competències socials han estat molt criticats, doncs no és fàcil fer estudis empírics potser com s'han pogut dur a terme en altres camps, però tot i així hi ha uns últims estudis on et diuen allò que serien els ingredients comuns d'una bona intervenció, que ja hem anat avançant abans: és donar orientacions i rompre l'aprenentatge en parts més petites, donar-los ajudes visuals, fer concret allò que és abstracte i intentar treballar el que s'anomena generalització. Com? La generalització fa referència a que allò que s'aprèn no s'aprèngui només en un context d'una sala, sinó que tingui una aplicabilitat en el dia a dia i que allò tingui una funció.

«És important desenvolupar aquestes competències socials des d'una edat primerenca?»

Noemí Balmaña:

Ara el paradigma va passant, no només d'una adquisició d'habilitats, de conductes, sinó des de la comprensió, per a que una... Si sabem que l'àrea que més els costa és la relació social, la relació social s'estableix, com sabem, en el desenvolupament primerenc en edats molt inicials. És a dir, que un nen ja, amb menys de dotze mesos, sis, vuit, quatre, cinc mesos, està sent un iniciador de la relació social. Això vol dir que amb una persona amb un trastorn del desenvolupament encara hem de parar més atenció a allò, encara que no tinguem el dia. Si veiem un nen amb dificultats per saber com fer-se entendre o per compartir una informació, s'ha de començar des d'edats primerenques i és des de ser capaços de detectar què és allò que els interessa, què és allò que volen comunicar i fomentar la iniciació per part d'ells, i d'aquesta manera serà quan es produirà la interacció i la comunicació enriquida i funcional. Ja no només des de la iniciativa d'un adult, sinó començant amb l'interès de la mateixa persona.

«Com valora la feina que s'ha anat desenvolupant a Guipúscoa a l'Associació Gautena? »

Noemí Balmaña:

Es porten moltíssims anys aquí a Gautena treballant en equip i sí que s'observa al llarg de la trajectòria com es va incorporant el coneixement que es va incorporant al món de l'autisme. Llavors, el que són xarxes, que avui comentàvem amb gent de Gautena, que siguin espais petits, ajuda moltíssim per al que és l'adquisició de competències socials, perquè els dona seguretat, perquè controlen, perquè entenen l'entorn i perquè inclús el mateix entorn, que són les persones que viuen allà, ja no és una persona amb autisme, sinó que és l'Enric, és el Francesc, és la Maria, que es relaciona a la seva manera i que sabem com pot afavorir aquella relació i aquella interacció. I això es pot afavorir cada vegada més quan són entorns petits, entorns on s'és flexible i s'és acollidor i és com es dona realment la integració. Realment aquí és un bon lloc per a que es pugui desenvolupar això.

«Noemí Balmaña va participar el 28 d'octubre en el Cicle de conferències sobre autisme organitzat per Gautena»

«FEVAS. Punto TV»

«FEVAS. Federació basca d'associacions en favor de les persones amb discapacitat intel·lectual»